

Almanya'daki Türkçe Öğretmenlerinin Covid-19 Salgını Döneminde Katıldığı Çevrimiçi Seminerlerle İlgili Betimsel Bir Analiz *

Cemal Yıldız , Berlin – Mustafa Çakır , Münih – Bora Başaran , Frankfurt– Ümit Kaptı , Stuttgart

Öz

Almanya Federal Cumhuriyeti'nde görev yapan Türkçe ve Türk Kültürü Dersi öğretmenlerine yönelik 2020 Mayıs- Haziran aylarında toplam 69 çevrimiçi seminer düzenlenmiştir. Seminerlere Almanya Federal Cumhuriyeti'nde görev yapan MEB Türkçe ve Türk Kültürü Dersi öğretmenleri katılmış; her bir seminerden sonra öğretmen görüşleri alınmıştır. Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim öğretim yılı itibarı ile Almanya'da görevli 1338 Türkçe öğretmeni, örneklem grubunu ise MEB tarafından görevlendirilen 506 Türkçe ve Türk Kültürü dersi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmacı grubu tarafından geliştirilen veri toplama anketi Mayıs -Haziran 2020 aylarında (pandemi dönemi) verilen çevrimiçi seminerlere paralel olarak uygulanmıştır. Bu çalışmada öğretmenlerin yurt dışındaki öğretmenlere verilen seminerler belli bir farkındalığın oluşmasını sağlamış; yurt dışı teşkilatının öğrenen organizasyonlar olarak öğretmenlerin bu tür programlara ilgi düzeyleri, varlığı/yokluğu, katılım sayısı ve sıklığı ile ölçümlenerek değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, bu tür seminer çalışmalarının gelecek dönemlerde de yapılmasının elzem olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Sözcükler: Covid-19, Türkçe, anadili Türkçe, Türkçe ve Türk kültürü dersi.

Abstract

A Descriptive Analysis of Online Seminars Attended by Turkish Teachers in Germany during the Covid-19 Epidemic Period

In May-June 2020, 69 online seminars, attended by Turkish and Turkish Culture course teachers working in the Federal Republic of Germany, were held. After each seminar, the opinions of the teachers were taken. The population of the study consists of 1338 Turkish teachers having worked in Germany in the academic year 2019-2020, whereas the sample group consists of 506 Turkish and Turkish Culture course teachers assigned by the Turkish Ministry of Education. Developed by the researcher group and serving as a basis for data collection, the questionnaire was applied at the same time as the online seminars given in May-June 2020 (pandemic period). In this study, the seminars given to teachers abroad provided a certain awareness; As an educational institution of the foreign organization, teachers' level of interest in such programs have been evaluated by measuring their presence/absence, number, and frequency of participation. The findings obtained revealed that it is essential to carry out such seminars in the future, as well.

Keywords: COVID-19, Turkish, native language Turkish, Turkish and Turkish culture lesson.

Einsenddatum: 30.10.2020

Freigabe zur Veröffentlichung: 31.12.2020

* Bu seminer çalışması Milli Eğitim Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün 14.05.2020 tarih ve 43145072-51.05-E.6978189 sayılı oluru ile yapılmıştır.

Giriş

Aralık 2019'dan bu yana Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan şehrinde başlayan ve zatürreye dönüşen akciğer rahatsızlığı şeklinde dünyaya yayılan Koronavirüs (2019-nCoV, yeni adı: SARS-CoV-2) küresel bir salgına dönüştü. Koronavirüs SARS-CoV-2 (Severe-Acute-Respiratory- Syndrome-Corona-Virus-2) yeni gelişen bulaşıcı bir virüs olup akciğer hastalığına neden olan COVID-19 (COrona VIRus Disease 2019) türü yeni bir virüstür. Almanya'da bulaşıcı hastalıklarda yetkili kurum olan Robert Koch-Enstitüsü, halkın bu virüsten etkilenme olasılığının oldukça yüksek olduğunu ve risk grubunda olan çok sayıda vatandaş bulunduğunu açıkladı. Bunun üzerine Alman Federal Hükümeti 16 Mart 2020 tarihinde olağanüstü hâl ilan etti ve okullarda örgün eğitim öğretime ara verilerek uzaktan eğitime geçildi (Çakır 2020: 11). Yurt dışında Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmenleri olarak çalışan öğretmenler de bu durumdan doğrudan etkilendiler. Almanya genelinde toplu etkinlikler 31 Ağustos 2020 tarihine kadar yasaklandı. Bazı eyaletlerde yüz yüze eğitime geri dönülemezken bazı eyaletlerde de son üç, dört hafta yüz yüze eğitim yapılabilirdi.

1. Çevrimiçi Seminerler

Bu çerçevede MEB öğretmenlerimizle vermiş olduğumuz Türkçe ve Türk Kültürü dersleri de gerek okulların kapalı kaldığı dönemde gerekse kademeli olarak yeniden açılmaya başladıktan sonra 2020 yılı içerisinde yüz yüze yapılamamıştır. Almanya Eğitim Müşavirliği ve Eğitim Ataşelikleri geliştirdikleri uzaktan eğitim materyalleri yoluyla öğrencilerimize ulaşmaya çalışmışsa da öğrencilerin uzaktan eğitime katılma oranı istendik düzeyin altında kalmıştır. Bu nedenle tüm Almanya'da evlerinde kalan öğretmenlerimize yönelik olarak 11 Mayıs 2020 tarihinden itibaren mesleki ve kişisel gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla Online Seminerler planlanmıştır. Konu, içerik ve semineri verecek kişiler bizzat sahada görev yapan öğretmenlerimiz ve Ataşelerimizin de önerileriyle kendilerinin ihtiyaç duydukları konular öncelikli olarak tespit edilmiştir (Seminer listesi için bkz.: Ek 1).

MEB Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün 14.05.2020 tarih ve 43145072-51.05-E.6978189 sayılı oluru ile düzenlenen seminerler 11 Mayıs-2 Temmuz 2020 tarihleri arasında çevrimiçi (online) olarak Almanya'daki tüm MEB öğretmenlerine yönelik Almanca ve Türkçe olarak gerçekleştirilmiştir. Her gün bir, iki ya da üç seminerden oluşan ve iki aya yakın bir süreye yayılan toplam 69 ayrı konuda alanlarında uzman öğretim elemanlarının vermiş olduğu "2020 Almanya Çevrimiçi Seminer (Webinar) Dizisi" bu bağlamda Berlin Eğitim Müşavirliği'nin koordinatörlüğünde Almanya'daki eğitim ataşeliklerinin yurt dışında gerçekleştirdikleri en geniş kapsamlı hizmet içi eğitimi seminerleri olarak kayda geçmiştir.

Öğretmenler sadece Türkçe öğretmekle kalmamakta; toplumsal ve sosyal hayatın hemen her alanında kural koyulmasa da önemli görev ve sorumluluklar üstlenmektedir. Bu nedenle, mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek ve değişen şartlara uyum sağlamaları, değişen rollere daha kolay uyum sağlayacak süreçleri daha etkili hâle

dönüştürme konusunda bir dizi çalışma yapılmaktadır. Küresel Covid-19 salgını hayatın her alanında olduğu gibi, eğitim kurumlarını da etkilemektedir. Sange (1990), “1990’ların en başarılı şirketi öğrenen organizasyon olacaktır” derken bugünleri öngörmüş olabilir. Bu durum sadece Türkçe dersleri ile ilgili bir durumsal yapıyı anlatmayıp, toplumun ihtiyaç duyduğu “bilgi yoğun öğrenmenin geçerli olduğu” (Drucker 1993: 387) gelişmiş, ileri sanayi toplumu bilgi toplumunu da ilgilendirmektedir.

Covid-19 salgını ile birlikte “yeni eğitim anlayışı” ortaya çıkmış; hizmet içi eğitimin önemi daha da artmış; hizmet içi eğitimi yeni bir anlayışla değerlendirme zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Yurt dışında çalışan öğretmenlerimizin de değişen şartlara bağlı olarak toplam kalite yönetimi anlayışı çerçevesinde sürekli gelişimlerini sağlamak, onları yargılayıcı değil destekleyici, aktarıcıdan çok yönlendirici ve rehber, sınıf ortamının dışında toplumsal ve sosyal hayattan soyutlanmış çalışan değil; aileler, öğrenciler, yöneticiler, öğretmenler, okullar ve Avrupa Türk toplumu içindeki bütün paydaşlar ile birlikte çalışma yetkinliğine sahip olarak görmek ve bu bağlamda hizmet üretmelerine ortam sağlamak gerekir.

Değişim ve dönüşümle çevrelenen yeni hayat içinde eğitim öğretim süreçlerini sürdürmeye çalışan eğitimcilerin hiçbir şey yokmuş gibi davranmaları beklenemez. Eğitim süreçlerini etkileyen bu değişime ve dönüşüme ayak uydurmak, geleneksel eğitim anlayışının yerine toplumsal ve sosyal hayatı etkileyen dış değişkenlerin etkisinde kalan eğitim örgütlerini değişime ayak uydurması gerektiği kuşkusuzdur. Bu bağlamda eğitim olgusunu salt okul ile sınırlandırma ve öğretim etkinliğinin sadece okulla sınırlı görme anlayışı geride kalmış, okul dışı eğitim faaliyetlerinin medya destekli sürdürülmesi görüşü benimsenmiştir.

Bu bağlamda özel ve kamu kurumlarının öğrenen organizasyonlar olarak yapılandırılması anlayışı ortaya çıkmıştır. Öğrenen organizasyonları geleneksel organizasyonlardan ayıran fark; geleneksel olanın sadece içe dönük olması, öğrenenin ise hem içe hem de dışa dönük eylem içinde bulunmasıdır (Coşkun 2001: 113). Bu organizasyonda yer alan paydaşlar, ulaşmak istedikleri hedefe yönelik olarak sahip oldukları kapasitelerini geliştirebilirler.

2. Araştırma Problemi ve Amacı

Bu araştırmanın öncelikli amacı Almanya Federal Cumhuriyeti’nde yaşayan Türkiye kökenli Alman veya Türk vatandaşlarının çocuklarına verilen Türkçe ve Türk kültürü derslerine giren ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından seçilip Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu (BAOKK) kararı ile görevlendirilen öğretmenler için 2020 Mayıs-Haziran aylarında gerçekleştirilen toplam 69 çevrimiçi seminerin öğretmenler tarafından nasıl değerlendirildiğini öğrenmek ve öğretmenlerin geri bildirimleri alınarak yapılan çalışmanın öğretmen bakış açısı ile değerlendirilmesini sağlamaktır. Elde edilen veriler yurt dışında verilen Türkçe ve Türk Kültürü dersinin ve bu dersi veren öğretmenlerin hizmet kalitesinin geliştirilmesi amacına da hizmet etmektedir. Öte

yandan öğretmenlerin geri bildirim yoluyla ilettiği görüşlerin ileride yapılacak olası eğitim programlarının hazırlık süreçlerine yansıtılması, ideal ve güvenli bir çalışma ortamı ile hizmet içi eğitim yoluyla mesleki gelişim ve ilerlemenin sağlanmasına da katkı sağlayacaktır. Dolayısı ile yurt dışı organizasyonunun öğrenme oranları, öğretmenlerimizin sürdürülebilir rekabet üstünlüklerinin önemli bir bileşenini, belki tek kaynağını oluşturacaktır. Bunun için de bu organizasyonun öğrenmeyi öğrenmeye hazır bulunuşluğu anlamlıdır.

3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, Almanya'daki Türkiye kökenli öğrencilere Türkçe ve Türk Kültürü dersi veren öğretmenlere yönelik Mayıs-Haziran 2020 aylarında (pandemi dönemi) gerçekleştirilen çevrimiçi seminerlerin (Webinarların) etkisi ve öğretmenlerin memnuniyetlerini bazı değişkenler açısından tespit edilmesi için gerçekleştirilen betimsel tarama modelinde bir analizdir (Tavşancıl ve Aslan, 2001). Eğitim sorunlarının birçoğunun tanımlanabilir nitelikte olması nedeni ile tarama modelindeki araştırmalar, bilginin anlaşılması ve artırılmasında kuram ve uygulamada önemli katkılar sağlamaktadır (Balcı 2001: 19-21).

3.1. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada değişkenler kontrol edilemediğinden, olgular arasında neden sonuç ilişkisi kurulamamış; bireysel farklılıklar yerine genel eğilimlere odaklanılmıştır. Dolayısı ile bireysel farklılıkların eğitim öğretim süreçlerindeki rolü incelenememiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Almanya'nın değişik eyaletlerinde Bakanlıklar Arası Ortak Kültür Komisyonu (BAOKK) kararı ile Almanya'da Türkçe ve Türk kültürü dersi vermek üzere görevlendirilen öğretmen ve okutmanlar ile Alman yerel makamlarınca görevlendirilen öğretmenlerden oluşmaktadır.

2019-2020 eğitim öğretim yılı itibarı ile Almanya'da görevli Türkçe öğretmeni sayısı 1338 kişidir. Bunlardan MEB tarafından seçilen ve BAOKK tarafından görevlendirilen Türkçe ve Türk kültürü dersi öğretmeni sayısı 506 kişi olup, 832 öğretmen de yerel Alman eğitim daireleri tarafından Alman eğitim kurumlarında Köken/Anadili Türkçe veya Yabancı Dil Türkçe dersi vermek üzere görevlendirilmiştir. Aşağıdaki tablolarda bu ülkede görev yapan MEB öğretmenleri ile okutmanlarının eyaletlere göre dağılımı görülmektedir.

Görev Yeri	Öğretmen	Okutman	Görev Yeri	Öğretmen	Okutman
Berlin	31	-	Köln	-	2
Essen	5	-	Mainz	14	2
Frankfurt	47	-	Münih	41	1
Hamburg	47	-	Nürnberg	27	3
Hannover	12	-	Stuttgart	163	1
Karlsruhe	120	1	Gnl. TOPLAM	507	10

Tablo: *Almanya Federal Cumhuriyeti'nde BAOKK Kararı ile Görevlendirilen Öğretmen ve Okutmanların Eyaletlere Göre Dağılımı*

Araştırmanın örneklem grubunu BAOKK tarafından görevlendirilen öğretmenlerin arasından tesadüfi küme yöntemiyle katılan öğretmenlerden oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Teknik ve Araçları

Araştırma verileri Mayıs-Haziran 2020 ayları içinde Berlin Eğitim Müşavirliği'nin koordinatörlüğünde Berlin, Frankfurt, Münih ve Stuttgart eğitim ataşelikleri tarafından ortaklaşa geliştirilen ve bir örneği ekte sunulan veri toplama aracı olan anket üzerinden elde edilmiştir. Toplanan nicel veriler bilgisayara aktarılmış; sosyo-demografik değişkenlerin çevrimiçi seminerlere göre dağılımları çapraz tablolar oluşturulmuş; ardından çevrimiçi seminerler ile değerlendirmelerin aritmetik ortalamaları tablolar halinde sunulmuştur.

İki bölümden oluşan anketin birinci bölümü, araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin kişisel bilgileri elde etmeye yönelik sorulardan oluşturulmuştur. Ölçme aracı geliştirilirken önce alanyazın taranmış, daha sonra Almanya'da görevli eğitim ataşeleri tarafından bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu maddelerin anlaşılabilirliği Berlin eyaletinde görev yapan 31 TTK öğretmene gönderilerek test edilmiş, gelen görüşler ve çalışmanın amaçları doğrultusunda revize edilerek nihai ölçme aracı oluşturulmuştur (Bkz.: Ek 2-3).

Öğretmenlere sunulan memnuniyet anketi değerlendirme skalası beşli Likert ölçeğine göre hazırlanmıştır (Tezbaşaran 2008).

3.4. Uygulama

Anketin uygulanması, Almanya'da görev yapan Türkçe dersi öğretmenlerine 2020 yılı Temmuz ayında gerçekleştirilmiştir. Anketler araştırmacılar tarafından bir cep telefonu uygulaması olan Mobilmetri© adlı uygulamaya yüklenmiş ve bahse konu uygulamanın öğretmenler tarafından cep telefonlarına indirilerek ne şekilde kullanılacağı bir video ile anlatılmıştır. Ardından anketin karekodu üretilmiştir. Karekodlar öğretmenlerin cep

telefonlarına gönderilerek mobilmetri² uygulaması üzerinden anket sorularının online olarak cevaplandırılması sağlanmış ve veriler her bir seminerin ardından anında toplanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin çözümlenmesinde SPSS for Windows 24.0 paket programı kullanılmıştır. Ankete katılan öğretmenlerin verilen seminerlere yönelik algıları/görüşleri öncelikle yüzde-frekans, aritmetik ortalama bağlamında yorumlanmıştır³.

4. Bulgular ve Yorum

4.1. Demografik Bilgiler (Betimsel Analizler)

Araştırmanın bu bölümünde toplam sekiz ayrı tablo hâlinde katılımcıların cinsiyetlerine, yaş gruplarına, branşlarına, ilk yurt dışı görev durumlarına, mesleki görev süresi (kıdemi), Almanya'daki görev süresi, Almanya'da çalıştığı ataşelik görev bölgesi ile toplam 69 çevrimiçi seminerin konu alanlarına göre dağılımı bağlamında katıldıkları dağılım frekans ve yüzdelerle verilmiştir.

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı	n	73	37	110
	%	66,4	33,6	100,0
Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması	n	79	48	127
	%	62,2	37,8	100,0
Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi”	n	55	49	104
	%	52,9	47,1	100,0
Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark	n	69	50	119
	%	58,0	42,0	100,0
ORJ: Almanya'da Türklerin Eğitimi ve Geleceği	n	164	87	251
	%	65,3	34,7	100,0
Almanya'da Türklerin Eğitimi ve Geleceği (aynı ORJ)	n	78	80	158
	%	49,4	50,6	100,0
Etkili uzaktan öğretmen olmak	n	59	57	116
	%	50,9	49,1	100,0
Anadolu Medeniyetleri	n	51	49	100
	%	51,0	49,0	100,0

² Mobilmetri: Uluslararası sosyal bilimler araştırmalarında veri toplama aracı olarak Dr. Öğr. Üyesi Bora Başaran tarafından geliştirilen bir “mobil anket uygulaması” olup, Anadolu Üniversitesi Bilimsel Araştırma Fonu ile (Proje No: 1605E485 - Ağustos 2017) desteklenmiştir.

³ Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü YL öğrencilerinden Mücahit Yılmaztürk'e veri analizindeki katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Uzaktan Dil Öğretimi Araçları ve Kullanımı	n	52	50	102
	%	51,0	49,0	100,0
Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar	n	61	57	118
	%	51,7	48,3	100,0
TTK Dersinde Karşılaşılan Olası Yazım ve Sesletim Sorunları	n	52	54	106
	%	49,1	50,9	100,0
Profesyonel hayatta kişisel imaj	n	53	51	104
	%	51,0	49,0	100,0
Dil Öğretimindeki Kavramlar Üzerine	n	61	30	91
	%	67,0	33,0	100,0
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi	n	67	46	113
	%	59,3	40,7	100,0
Lider Öğretmen	n	82	79	161
	%	50,9	49,1	100,0
Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metot Meselesi	n	37	50	87
	%	42,5	57,5	100,0
Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve ders kitaplarının özellikleri	n	51	55	106
	%	48,1	51,9	100,0
İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi (Uygulama Örnekleri)	n	79	65	144
	%	54,9	45,1	100,0
Toplam	n	1223	994	2217
	%	55,2%	44,8	100,0

Tab.1: Çevrim içi seminer katılımcılarının cinsiyetlerinin seminer türüne göre dağılımı

		Yaş Aralıkları			Toplam
		29-40	41-50	51 +	
Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı	n	20	36	50	106
	%	18,9	34,0	47,2	100,0
Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması	n	39	47	41	127
	%	30,7	37,0	32,3	100,0
Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi”	n	20	57	26	103
	%	19,4	55,3	25,2	100,0
Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark	n	27	51	41	119
	%	22,7	42,9	34,5	100,0
ORJ: Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği	n	89	84	71	244
	%	36,5	34,4	29,1	100,0
Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği (aynı ORJ)	n	52	69	37	158
	%	32,9	43,7	23,4	100,0
Etkili uzaktan öğretmen olmak	n	36	52	28	116
	%	31,0	44,8	24,1	100,0
Anadolu Medeniyetleri	n	35	37	28	100
	%	35,0	37,0	28,0	100,0
Uzaktan Dil Öğretimi Araçları ve Kullanımı	n	42	49	11	102
	%	41,2	48,0	10,8	100,0
Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar	n	31	57	30	118
	%	26,3	48,3	25,4	100,0
TTK Dersinde Karşılaşılan Olası Yazım ve Sesletim Sorunları	n	36	45	23	104
	%	34,6	43,3	22,1	100,0

Profesyonel hayatta kişisel imaj	n	29	33	42	104
	%	27,9	31,7	40,4	100,0
Dil Öğretimindeki Kavramlar Üzerine	n	23	49	19	91
	%	25,3	53,8	20,9	100,0
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi	n	30	52	30	112
	%	26,8	46,4	26,8	100,0
Lider Öğretmen	n	49	76	36	161
	%	30,4	47,2	22,4	100,0
Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metot Meselesi	n	33	33	21	87
	%	37,9	37,9	24,1	100,0
Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve ders kitaplarının özellikleri	n	26	49	31	106
	%	24,5	46,2	29,2	100,0
İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi (Uygulama Örnekleri)	n	49	55	38	142
	%	34,5	38,7	26,8	100,0
Toplam	n	666	931	603	2200
	%	30,3	42,3	27,4	100,0

Tab.2: Çevrim içi seminer katılımcılarının yaş gruplarının seminer türüne göre dağılımı

	Branşınız						Toplam
	Almanca	Diğer	DİKAB	İngilizce	Sınıf	Türkçe	
Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı	n 41	3	5	15	41	5	110
	% 37,3	2,7	4,5	13,6	37,3	4,5	100,0
Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması	n 42	6	1	43	26	9	127
	% 33,1	4,7	0,8	33,9	20,5	7,1	100,0
Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi”	n 35	4	8	29	24	6	106
	% 33,0	3,8	7,5	27,4	22,6	5,7	100,0
Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark	n 37	2	1	30	41	8	119
	% 31,1	1,7	0,8	25,2	34,5	6,7	100,0
ORJ: Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği	n 68	6	11	43	80	43	251
	% 27,1	2,4	4,4	17,1	31,9	17,1	100,0
Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği (aynı ORJ)	n 53	6	3	36	39	21	158
	% 33,5	3,8	1,9	22,8	24,7	13,3	100,0
Etkili uzaktan öğretmen olmak	n 34	4	4	26	40	8	116
	% 29,3	3,4	3,4	22,4	34,5	6,9	100,0
Anadolu Medeniyetleri	n 29	1	2	37	24	7	100
	% 29,0	1,0	2,0	37,0	24,0	7,0	100,0
Uzaktan Dil Öğretimi Araçları ve Kullanımı	n 27	3	1	29	41	1	102
	% 26,5	2,9	1,0	28,4	40,2	1,0	100,0
Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar	n 30	2	2	32	41	11	118
	% 25,4	1,7	1,7	27,1	34,7	9,3	100,0
TTK Dersinde Karşılaşılan Olası Yazım ve Sesletim Sorunları	n 18	4	2	34	43	5	106
	% 17,0	3,8	1,9	32,1	40,6	4,7	100,0
Profesyonel hayatta kişisel imaj	n 48	1	1	27	21	6	104
	% 46,2	1,0	1,0	26,0	20,2	5,8	100,0
Dil Öğretimindeki Kavramlar Üzerine	n 19	2	0	30	37	3	91
	% 20,9	2,2	0,0	33,0	40,7	3,3	100,0
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi	n 33	5	4	29	36	6	113

	%	29,2	4,4	3,5	25,7	31,9	5,3	100,0
Lider Öğretmen	n	46	7	2	55	45	6	161
	%	28,6	4,3	1,2	34,2	28,0	3,7	100,0
Türkçenin İkinci/Yabancı Dil	n	15	3	1	30	27	11	87
Olarak Öğretiminde Metot Meselesi	%	17,2	3,4	1,1	34,5	31,0	12,6	100,0
Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı	n	28	2	1	20	43	12	106
geliştirme süreci ve ders kitaplarının	%	26,4	1,9	0,9	18,9	40,6	11,3	100,0
özellikleri	n	41	6	3	49	39	6	144
İki dilli çocuklara Türkçe okuma	%	28,5	4,2	2,1	34,0	27,1	4,2	100,0
yazma öğretimi (Uygulama	n	644	67	52	594	688	174	2219
Örnekleri)	%	29,0	3,0	2,3	26,8	31,0	7,8	100,0
Toplam								

Tab. 3: Çevrim içi seminer katılımcılarının branşlarının seminer türüne göre dağılımı

		İlk yurtdışı görevi mi?		Toplam
		Hayır	Evet	
Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı	n	35	75	110
	%	31,8	68,2	100,0
Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin	n	70	57	127
planlanması	%	55,1	44,9	100,0
Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi”	n	59	44	103
	%	57,3	42,7	100,0
Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark	n	52	67	119
	%	43,7	56,3	100,0
ORJ: Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği	n	139	107	246
	%	56,5	43,5	100,0
Etkili uzaktan öğretmen olmak	n	76	40	116
	%	65,5	34,5	100,0
Anadolu Medeniyetleri	n	55	45	100
	%	55,0	45,0	100,0
Uzaktan Dil Öğretimi Araçları ve Kullanımı	n	69	33	102
	%	67,6	32,4	100,0
Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara	n	69	49	118
öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar	%	58,5	41,5	100,0
TTK Dersinde Karşılaşılan Olası Yazım ve Sesletim	n	62	42	104
Şorunları	%	59,6	40,4	100,0
Profesyonel hayatta kişisel imaj	n	54	50	104
	%	51,9	48,1	100,0
Dil Öğretimindeki Kavramlar Üzerine	n	44	47	91
	%	48,4	51,6	100,0
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi	n	67	45	112
	%	59,8	40,2	100,0
Lider Öğretmen	n	106	55	161
	%	65,8	34,2	100,0
Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metot	n	57	30	87
Meselesi	%	65,5	34,5	100,0
Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve	n	61	45	106

ders kitaplarının özellikleri	%	57,5	42,5	100,0
İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi (Uygulama Örnekleri)	n	85	57	142
	%	59,9	40,1	100,0
Toplam	n	1160	888	2048
	%	56,6	43,4	100,0

Tab. 4: Çevrim içi seminer katılımcılarının ilk yurtdışı görev durumunun seminer türüne göre dağılımı

		Kaç yıllık görevlisiniz?			Toplam
		0-10 yıl	11-20 yıl	21 +	
Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı	n	5	28	77	110
	%	4,5	25,5	70,0	100,0
Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması	n	9	52	66	127
	%	7,1	40,9	52,0	100,0
Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi”	n	17	41	45	103
	%	16,5	39,8	43,7	100,0
Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark	n	5	47	67	119
	%	4,2	39,5	56,3	100,0
ORJ: Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği	n	22	114	110	246
	%	8,9	46,3	44,7	100,0
Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği (aynı ORJ)	n	6	78	74	158
	%	3,8	49,4	46,8	100,0
Etkili uzaktan öğretmen olmak	n	15	46	55	116
	%	12,9	39,7	47,4	100,0
Anadolu Medeniyetleri	n	21	45	34	100
	%	21,0	45,0	34,0	100,0
Uzaktan Dil Öğretimi Araçları ve Kullanımı	n	13	52	37	102
	%	12,7	51,0	36,3	100,0
Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar	n	8	48	62	118
	%	6,8	40,7	52,5	100,0
TTK Dersinde Karşılaşılan Olası Yazım ve Sesletim Sorunları	n	11	50	43	104
	%	10,6	48,1	41,3	100,0
Profesyonel hayatta kişisel imaj	n	10	31	63	104
	%	9,6	29,8	60,6	100,0
Dil Öğretimindeki Kavramlar Üzerine	n	11	49	31	91
	%	12,1	53,8	34,1	100,0
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi	n	9	46	57	112
	%	8,0	41,1	50,9	100,0
Lider Öğretmen	n	9	82	70	161
	%	5,6	50,9	43,5	100,0
Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metot Meselesi	n	8	40	39	87
	%	9,2	46,0	44,8	100,0
Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve ders kitaplarının özellikleri	n	10	35	61	106
	%	9,4	33,0	57,5	100,0
İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi (Uygulama Örnekleri)	n	15	65	62	142
	%	10,6	45,8	43,7	100,0
Toplam	n	204	949	1053	2206
	%	9,2	43,0	47,7	100,0

Tab. 5: Çevrim içi seminer katılımcılarının görev süresinin seminer türüne göre dağılımı

		Almanya’da kaç yıldır görevlisiniz?					Toplam
		0-1 yıl	2 yıl	3 yıl	4 yıl	5 +	
Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı	n	37	15	24	8	18	102
	%	36,3	14,7	23,5	7,8	17,6	100,0
Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması	n	29	32	16	17	33	127
	%	22,8	25,2	12,6	13,4	26,0	100,0
Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi”	n	30	10	32	18	13	103
	%	29,1	9,7	31,1	17,5	12,6	100,0
Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark	n	23	18	32	16	30	119
	%	19,3	15,1	26,9	13,4	25,2	100,0
ORJ: Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği	n	46	41	72	37	50	246
	%	18,7	16,7	29,3	15,0	20,3	100,0
Etkili uzaktan öğretmen olmak	n	29	25	28	18	16	116
	%	25,0	21,6	24,1	15,5	13,8	100,0
Anadolu Medeniyetleri	n	28	19	20	18	15	100
	%	28,0	19,0	20,0	18,0	15,0	100,0
Uzaktan Dil Öğretimi Araçları ve Kullanımı	n	26	13	25	22	16	102
	%	25,5	12,7	24,5	21,6	15,7	100,0
Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar	n	33	14	27	15	29	118
	%	28,0	11,9	22,9	12,7	24,6	100,0
TTK Dersinde Karşılaşılan Olası Yazım ve Sesletim Sorunları	n	38	15	28	8	15	104
	%	36,5	14,4	26,9	7,7	14,4	100,0
Profesyonel hayatta kişisel imaj	n	32	10	36	11	15	104
	%	30,8	9,6	34,6	10,6	14,4	100,0
Dil Öğretimindeki Kavramlar Üzerine	n	31	16	33	2	9	91
	%	34,1	17,6	36,3	2,2	9,9	100,0
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi	n	30	18	25	19	20	112
	%	26,8	16,1	22,3	17,0	17,9	100,0
Lider Öğretmen	n	37	24	43	23	34	161
	%	23,0	14,9	26,7	14,3	21,1	100,0
Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metot Meselesi	n	26	14	13	14	20	87
	%	29,9	16,1	14,9	16,1	23,0	100,0
Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve ders kitaplarının özellikleri	n	25	21	34	8	18	106
	%	23,6	19,8	32,1	7,5	17,0	100,0
İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi (Uygulama Örnekleri)	n	40	25	30	22	25	142
	%	28,2	17,6	21,1	15,5	17,6	100,0
Toplam	n	570	364	552	308	404	2198
	%	25,9	16,6	25,1	14,0	18,4	100,0

Tab. 6: Çevrim içi seminer katılımcılarının Almanya’daki görev süresinin seminer türüne göre dağılımı

		Hangi ataşeliğe bağlı olarak çalışıyorsunuz?								Toplam	
		Berlin	Frankfurt	Hamburg	Hannover	Karlsruhe	Mainz	Münih	Nürnberg		Stuttgart
Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı	n	0	20	6	3	12	7	7	24	31	110
	%	0,0	18,2	5,5	2,7	10,9	6,4	6,4	21,8	28,2	100,0
Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması	n	9	11	13	3	26	11	11	2	41	127
	%	7,1	8,7	10,2	2,4	20,5	8,7	8,7	1,6	32,3	100,0
Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi”	n	8	24	12	1	36	0	1	1	23	106
	%	7,5	22,6	11,3	0,9	34,0	0,0	0,9	0,9	21,7	100,0
Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark	n	6	50	2	5	21	12	3	2	18	119
	%	5,0	42,0	1,7	4,2	17,6	10,1	2,5	1,7	15,1	100,0
ORJ: Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği	n	46	31	17	6	32	8	45	9	57	251
	%	18,3	12,4	6,8	2,4	12,7	3,2	17,9	3,6	22,7	100,0
Etkili uzaktan öğretmen olmak	n	4	32	5	3	23	9	14	2	24	116
	%	3,4	27,6	4,3	2,6	19,8	7,8	12,1	1,7	20,7	100,0
Anadolu Medeniyetleri	n	3	11	5	16	13	9	12	1	30	100
	%	3,0	11,0	5,0	16,0	13,0	9,0	12,0	1,0	30,0	100,0
Uzaktan Dil Öğretimi Araçları ve Kullanımı	n	8	26	8	3	18	0	7	0	32	102
	%	7,8	25,5	7,8	2,9	17,6	0,0	6,9	0,0	31,4	100,0
Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar	n	5	23	9	2	20	10	12	9	28	118
	%	4,2	19,5	7,6	1,7	16,9	8,5	10,2	7,6	23,7	100,0
TTK Dersinde Karşılaşılan Olası Yazım ve Sesletim Sorunları	n	3	28	8	5	33	5	9	1	14	106
	%	2,8	26,4	7,5	4,7	31,1	4,7	8,5	0,9	13,2	100,0
Profesyonel hayatta kişisel imaj	n	10	24	7	1	19	2	10	5	26	104
	%	9,6	23,1	6,7	1,0	18,3	1,9	9,6	4,8	25,0	100,0
Dil Öğretimindeki Kavramlar Üzerine	n	21	12	10	4	24	1	0	4	15	91
	%	23,1	13,2	11,0	4,4	26,4	1,1	0,0	4,4	16,5	100,0
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi	n	7	18	9	5	21	6	13	7	27	113
	%	6,2	15,9	8,0	4,4	18,6	5,3	11,5	6,2	23,9	100,0
Lider Öğretmen	n	10	19	12	6	50	18	8	3	35	161
	%	6,2	11,8	7,5	3,7	31,1	11,2	5,0	1,9	21,7	100,0
Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metot Meselesi	n	3	13	3	2	21	10	10	2	23	87
	%	3,4	14,9	3,4	2,3	24,1	11,5	11,5	2,3	26,4	100,0
Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve ders kitaplarının özellikleri	n	5	5	4	8	22	0	20	6	36	106
	%	4,7	4,7	3,8	7,5	20,8	0,0	18,9	5,7	34,0	100,0
İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi (Uygulama Örnekleri)	n	9	21	13	6	33	9	9	7	37	144
	%	6,3	14,6	9,0	4,2	22,9	6,3	6,3	4,9	25,7	100,0

Toplam	n	206	383	149	91	439	129	207	89	526	2219
	%	9,3	17,3	6,7	4,1	19,8	5,8	9,3	4,0	23,7	100,0

Tab. 7: Çevrim içi seminer katılımcılarının bağlı oldukları ataşelerin seminer türüne göre dağılımı

		Daha önce TTK Semineri aldınız mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı	n	53	57	110
	%	48,2	51,8	100,0
Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması	n	74	53	127
	%	58,3	41,7	100,0
Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi”	n	59	44	103
	%	57,3	42,7	100,0
Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark	n	68	51	119
	%	57,1	42,9	100,0
ORJ: Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği	n	124	122	246
	%	50,4	49,6	100,0
Etkili uzaktan öğretmen olmak	n	64	52	116
	%	55,2	44,8	100,0
Anadolu Medeniyetleri	n	50	50	100
	%	50,0	50,0	100,0
Uzaktan Dil Öğretimi Araçları ve Kullanımı	n	57	45	102
	%	55,9	44,1	100,0
Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar	n	65	53	118
	%	55,1	44,9	100,0
TTK Dersinde Karşılaşılan Olası Yazım ve Sesletim Sorunları	n	55	49	104
	%	52,9	47,1	100,0
Profesyonel hayatta kişisel imaj	n	54	50	104
	%	51,9	48,1	100,0
Dil Öğretimindeki Kavramlar Üzerine	n	37	54	91
	%	40,7	59,3	100,0
Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi	n	58	54	112
	%	51,8	48,2	100,0
Lider Öğretmen	n	81	80	161
	%	50,3	49,7	100,0
Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metod Meselesi	n	40	47	87
	%	46,0	54,0	100,0
Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve ders kitaplarının özellikleri	n	59	47	106
	%	55,7	44,3	100,0
İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi	n	69	73	142

(Uygulama Örnekleri)	%	48,6	51,4	100,0
	n	1067	1139	2206
Toplam	%	48,4	51,6	100,0

Tab. 8: Çevrim içi seminer katılımcılarının TTK seminer durumunun seminer türüne göre dağılımı

4.2. Seminer Konuları Ortalama Tablolar ve Analizleri

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	105	5,00
2.Konu TTK içeriğiyle uyumluydu	105	4,87
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	105	4,99
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	105	4,97
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	105	4,67
6.Süre yeterliydi	101	4,84
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	101	4,97
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	101	5,00
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	101	4,84
10.Seminer amacına ulaştı	101	5,00
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	101	4,94
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	101	4,97
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	101	5,00
Toplam	101	4,92

Tab. 1: 69 Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 1. incelendiğinde “Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi, konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı, seminer amacına ulaştı ve bu tür seminerlerin tekrarı hâlinde katılıırım” cevaplarının en yüksek ortalamaya sahipken “Kullanılan medya ortamı uygundu” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	127	4,90
2.Konu TTK içeriğiyle uyumluydu	127	4,92
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	127	4,76
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	127	4,54
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	127	4,83
6.Süre yeterliydi	127	4,77
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	127	4,87
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	127	4,83
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	127	4,82
10.Seminer amacına ulaştı	127	4,75
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	127	4,73
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	127	4,40
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	127	4,81
Toplam	127	4,76

Tab. 2: 6 Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 2. incelendiğinde “Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Konu TTK içeriğiyle uyumluydu” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	103	4,59
2.Konu TTK içeriğiyle uyumluydu	103	4,45
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	103	4,59
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	103	4,60
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	103	4,56
6.Süre yeterliydi	103	4,67
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	103	4,66
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	103	4,67
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	103	4,66
10.Seminer amacına ulaştı	103	4,53
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	103	4,51
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	100	4,49
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	100	4,57
Toplam	100	4,58

Tab. 3: 54 Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi” adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 3. incelendiğinde “Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Süre yeterliydi ve konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı” cevaplarının en yüksek ortalamaya sahipken “Konu TTK içeriğiyle uyumluydu” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	119	4,82
2.Konu TTK içeriğiyle uyumluydu	119	4,44
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	119	4,87
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	119	4,82
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	119	4,89
6.Süre yeterliydi	119	4,79
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	119	4,88
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	119	4,70
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	119	4,73
10.Seminer amacına ulaştı	119	4,76
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	119	4,73
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	119	4,79
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	119	4,76
Toplam	119	4,76

Tab. 4: 53 Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 4. incelendiğinde “Coronaydın! Vizyon, günaydın ve iyi geceler arasındaki fark” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Kullanılan medya ortamı uygundu” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Konu TTK içeriğiyle uyumluydu” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	246	4,99
2.Konu TTK içeriğiyle uyumluydu	246	4,89
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	246	4,96
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	246	4,70
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	246	4,85
6.Süre yeterliydi	246	4,81
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	246	4,93
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	246	4,96
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	246	4,87
10.Seminer amacına ulaştı	246	4,87
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	246	4,82
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	241	4,66
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıyorum	241	4,83
Toplam	241	4,85

Tab. 5: 1 ORJ: Almanya’da Türklerin eğitimi ve geleceği adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 5. incelendiğinde “ORJ: Almanya’da Türklerin eğitimi ve geleceği adlı” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	158	4,92
2.Konu TTK içeriğiyle uyumluydu	158	4,81
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	158	4,84
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	158	4,44
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	158	4,85
6.Süre yeterliydi	158	4,75
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	158	4,90
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	158	4,90
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	158	4,85
10.Seminer amacına ulaştı	158	4,91
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	158	4,72
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	158	4,75
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıyorum	158	4,85
Toplam	158	4,80

Tab. 6: 1 Almanya’da Türklerin eğitimi ve geleceği (aynı ORJ) adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 6. incelendiğinde “Almanya’da Türklerin eğitimi ve geleceği (aynı ORJ)” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Verilen uygulama örnekleri yeterliydi” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	116	4,97
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	116	4,75
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	116	4,85
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	116	4,83
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	116	4,88
6.Süre yeterliydi	116	4,74
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	116	4,84
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	116	4,86
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	116	4,89
10.Seminer amacına ulaştı	116	4,83
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	116	4,80
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	116	4,65
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	116	4,87
Toplam	116	4,82

Tab. 7: 48 Etkili uzaktan öğretmen olmak adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 7. incelendiğinde “Etkili uzaktan öğretmen olmak” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	100	4,75
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	100	4,17
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	100	4,38
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	100	4,47
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	100	4,76
6.Süre yeterliydi	100	4,25
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	100	4,53
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	100	4,62
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	100	4,23
10.Seminer amacına ulaştı	100	4,49
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	100	4,34
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	100	4,50
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	100	4,40
Toplam	100	4,45

Tab. 8: 62 Anadolu Medeniyetleri adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 8. incelendiğinde “Anadolu Medeniyetleri” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Kullanılan medya ortamı uygundu” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Konu TTK içeriğiyle uyumluydu” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	102	4,76
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	102	4,49
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	102	4,62
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	102	4,49
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	102	4,93
6.Süre yeterliydi	102	4,73
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	102	4,62
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	102	4,56
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	102	4,81
10.Seminer amacına ulaştı	102	4,75
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	102	4,65
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	102	4,20
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıyorum	102	4,54
Toplam	102	4,62

Tab. 9: Uzaktan dil öğretimi araçları ve kullanımı adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 9. incelendiğinde “Uzaktan dil öğretimi araçları ve kullanımı” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Kullanılan medya ortamı uygundu” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	118	4,58
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	118	4,42
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	118	4,19
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	118	3,93
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	118	4,60
6.Süre yeterliydi	118	4,54
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	118	4,42
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	118	4,52
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	118	4,55
10.Seminer amacına ulaştı	118	4,25
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	118	4,15
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	118	3,98
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıyorum	118	4,41
Toplam	118	4,34

Tab. 10: 10 Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 10. incelendiğinde “Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Kullanılan medya ortamı uygundu” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Verilen uygulama örnekleri yeterliydi” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	104	4,58
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	104	4,49
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	104	4,15
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	104	4,32
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	104	4,66
6.Süre yeterliydi	104	4,64
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	104	4,50
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	104	4,50
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	104	4,85
10.Seminer amacına ulaştı	104	4,52
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	104	4,30
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	102	4,25
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıyorum	102	4,40
Toplam	102	4,47

Tab. 11: 31 TTK dersinde karşılaşılan olası yazım ve sesletim sorunları adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 11. incelendiğinde “TTK dersinde karşılaşılan olası yazım ve sesletim sorunları” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerde teknik sorun oluşmadı” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminerden genel olarak memnun kaldım” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	104	4,95
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	104	4,64
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	104	4,61
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	104	4,67
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	104	4,88
6.Süre yeterliydi	104	4,82
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	104	4,86
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	104	4,82
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	104	4,86
10.Seminer amacına ulaştı	104	4,73
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	104	4,38
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	104	4,45
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıyorum	104	4,54
Toplam	104	4,70

Tab. 12: 66 Profesyonel hayatta kişisel imaj adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 12. incelendiğinde “Profesyonel hayatta kişisel imaj” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	91	4,75
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	91	4,58
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	91	4,43
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	91	4,20
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	91	4,59
6.Süre yeterliydi	91	4,30
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	91	4,54
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	91	4,62
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	91	4,66
10.Seminer amacına ulaştı	91	4,42
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	91	4,49
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	91	4,27
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	91	4,55
Toplam	91	4,49

Tab.13: 28 Dil öğretimindeki kavramlar üzerine adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 13. incelendiğinde “Dil öğretimindeki kavramlar üzerine” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Verilen uygulama örnekleri yeterliydi” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	112	4,94
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	112	4,85
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	112	4,85
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	112	4,66
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	112	4,64
6.Süre yeterliydi	112	4,65
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	112	4,75
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	112	4,79
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	112	4,21
10.Seminer amacına ulaştı	112	4,77
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	112	4,76
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	111	4,64
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	111	4,69
Toplam	111	4,70

Tab. 14: 9 Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 14. incelendiğinde “Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminerde teknik sorun oluşmadı” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	161	4,92
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	161	4,82
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	161	4,84
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	161	4,80
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	161	4,75
6.Süre yeterliydi	161	4,70
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	161	4,88
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	161	4,83
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	161	4,76
10.Seminer amacına ulaştı	161	4,84
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	161	4,81
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	161	4,78
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıyorum	161	4,83
Toplam	161	4,81

Tab. 15: 49 Lider öğretmen adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 15. incelendiğinde “Lider öğretmen” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Süre yeterliydi” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	87	4,94
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	87	4,83
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	87	4,83
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	87	4,82
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	87	4,86
6.Süre yeterliydi	87	4,55
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	87	4,78
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	87	4,83
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	87	4,89
10.Seminer amacına ulaştı	87	4,75
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	87	4,80
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	87	4,72
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıyorum	87	4,87
Toplam	87	4,80

Tab. 16: 29 Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde metot meselesi adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 16. incelendiğinde “Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak öğretiminde metot meselesi” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi”

cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Süre yeterliydi” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	106	4,86
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	106	4,85
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	106	4,60
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	106	4,58
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	106	4,82
6.Süre yeterliydi	106	4,63
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	106	4,81
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	106	4,75
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	106	4,64
10.Seminer amacına ulaştı	106	4,70
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	106	4,48
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	106	4,31
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	106	4,59
Toplam	106	4,66

Tab.17: 2 Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve ders kitaplarının özellikleri adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 17. incelendiğinde “Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve ders kitaplarının özellikleri” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	142	4,76
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	142	4,70
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	142	4,39
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	142	4,31
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	142	4,65
6.Süre yeterliydi	142	4,32
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	142	4,46
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	142	4,42
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	142	4,38
10.Seminer amacına ulaştı	142	4,37
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	142	4,30
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	140	4,02
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılıırım	140	4,46
Toplam	140	4,42

Tab. 18: 11 İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi (Uygulama Örnekleri) adlı seminere ilişkin ortalama puanlar

Tablo 18. incelendiğinde “İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi (Uygulama Örnekleri)” adlı seminere katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminer mesleki gelişim dışında da katkı sağladı” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

	N	Ortalama
1.Seminerin amacı belirgindi	2201	4,85
2.Konu_TTK_içeriğiyle uyumluydu	2201	4,69
3.Seminerden genel olarak memnun kaldım	2201	4,68
4.Verilen uygulama örnekleri yeterliydi	2201	4,57
5.Kullanılan medya ortamı uygundu	2201	4,77
6.Süre yeterliydi	2197	4,65
7.Konuşmacı katılımcılarla etkili iletişim kurabildi	2197	4,75
8.Konuşmacı soruları doyurucu biçimde yanıtladı	2197	4,75
9.Seminerde teknik sorun oluşmadı	2197	4,70
10.Seminer amacına ulaştı	2197	4,70
11.Seminer mesleki gelişimime katkı sağladı	2197	4,61
12.Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı	2184	4,51
13.Bu tür seminerlerin tekrarı halinde katılımım	2184	4,68
Toplam	2184	4,68

Tab. 19: Almanya Çevrim içi seminer dizisine katılan katılımcıların görüşlerine ilişkin ortalama puanlar

Tablo 19. incelendiğinde Almanya Çevrim içi seminer dizisine katılan katılımcıların verdiği “Seminerin amacı belirgindi” cevabının en yüksek ortalamaya sahipken “Seminer mesleki gelişimim dışında da katkı sağladı” cevabının ise en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

5. Genel Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, Almanya Federal Cumhuriyeti’nde yaşayan Türkiye kökenli Alman veya Türk vatandaşlarının çocuklarına verilen Türkçe ve Türk kültürü derslerine giren ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından seçilip Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu (BAOKK) kararı ile görevlendirilen öğretmenler için 2020 Mayıs- Haziran aylarında gerçekleştirilen toplam 69 çevrimiçi seminerlerin öğretmenler tarafından nasıl değerlendirildiğini öğrenmek ve öğretmenlerin geri bildirimleri alınarak yapılan çalışmanın öğretmen bakış açısı ile değerlendirilmesini sağlamak amaçlanmıştır.

Araştırma bulguları, genel olarak öğretmenlerin yapılan çevrim içi seminerlerden memnuniyetlerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir (Bkz.: Tablo 19: N 2186 Ortalama 4.68). Bu sonuçlar, öğretmenlerin önceden almış oldukları öğrenimle, hızla değişen toplumsal şartlara ve mesleğin koşullarına uyum sağlama ve çalışmalarına verimli şekilde devam ettirme arzularını gösterdiği söylenebilir. Bununla birlikte, öğretmen memnuniyetlerinin, seminerlerin amacına uygunluk, kullanılan medya ortamının uygunluğu ve seminer konularının TTK içeriğiyle uygunluğu konularında, anketin diğer maddelerine göre nispeten daha yüksek araştırma bulguları elde edilmiştir.

Öte yandan katılımcıların bazı seminerlerde, kullanılan medya ortamının uygunluğu, seminerin mesleki gelişim dışında da katkı sağladığı, seminer konusunun TTK içeriğiyle uygunluğu, verilen uygulama örneklerinin yeterliliği, mesleki gelişime katkı sağlama, seminerde teknik sorun oluşmaması ve sürenin yeterliliğiyle ilgili anket maddelerinde ise memnuniyet ortalamalarının diğer maddelere göre nispeten daha düşük olduğu araştırma bulguları arasında yer almaktadır.

Her meslekte olduğu gibi özellikle öğretmenlik mesleği alanına bilim ve teknolojik gelişmelerin etkisi yansımakta ve bu nedenle çalışanlara bu tür eğitim seminerlerini gerekli kılmaktadır. Bu seminerler öğretmenlerin mesleki ve bireysel gelişimlerine katkıda bulunduğu gibi, öğretmenlerin mesleki bilgilerini ve öğretme becerilerini geliştirmekte ve bu durum öğrencilerin öğrenme becerilerine de olumlu yansımaktadır. Çevrim içi seminerler öğretmenlerine bilgi ve öğretim becerilerini güncellemeleri için en son bilgileri sağladığından, bilişim teknolojilerinin hızla ilerlediği günümüzde, öğretimde yeni yöntem, yaklaşım ve teknikleri de sınıflarında uygulayabilmesini kolaylaştıracaktır. Bu nedenle bu tarz çevrim içi seminerlerin çağın gerekliliklerine ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına göre çeşitlendirilmesi önerilmektedir. Öğretmenlerin çevrim içi seminerlere katılımının artırılmasının gerekliliği eğitim alanında yapılan çeşitli araştırma bulguları ile de desteklenmektedir (Rao 2019; Warschauer 2001). Örneğin Rao (2019), öğretmenlerin, alanlarında meydana gelen en son gelişmeler hakkında güncel bilgileri aldıkları ve aynı zamanda öğretim ve öğrenme becerilerini geliştirdikleri İnternet'teki tüm web seminerlerine katılmaları gerektiğine dikkat çekmektedir. Benzer biçimde Wang ve Hsu (2008)'in araştırmasında da, kavramsal bilginin çevrimiçi seminerlerle sunumunun eğitimcilerin katılımını artırma, katılımlarını kolaylaştırma ve bilgilerini güncelleme konularında memnuniyetlerini arttırdığını, katılımcıların sosyal varlığını artıran ve çok seviyeli etkileşimi kolaylaştıran neredeyse yüz yüze bir ortam sağladığına yönelik bulgular bulunmaktadır. Genel olarak, bu araştırma bulgularında çevrim içi seminerlerden öğretmen memnuniyetinin yüksek olduğu dikkate alındığında ve alan yazındaki araştırma bulguları da birlikte değerlendirildiğinde, seminerlerin niteliğinin ve sayısının artırılması, bu seminerlerin dünyanın çeşitli yerlerinde görev yapmakta olan TTK öğretmenlerine de uygulanması ve düzenli olarak yapılması önerilebilir.

Günümüzde bilgi akışı ve üretimi eskisinden çok daha fazla olmakta, öğretmenlerin bu muazzam değişikliklere çok kısa sürede hâkim olması ise zorlaşmaktadır. Ancak yapılan çevrim içi seminerler zaman, mekân ve maddi sınırlılıkların ortadan kaldırılmasını sağlayarak öğretmelerin kısa sürede mesleki ve kişisel gelişimine katkı sunmaktadır. Özellikle tüm dünyada eğitimin normal akışını bozan salgın hastalık süreci şartları dikkate alındığında, eğitimin okullardan ya da dersliklerden ev ortamında bilgisayar başına taşındığı koşullarda çevrim içi seminerlerin önemi daha da ortaya çıkmaktadır. Bu araştırma bulgularına dayanarak, TTK öğretmenlerinin, çevrim içi seminerler aracılığıyla öğretim becerilerini güncellemeleri, mevcut eğilimler hakkında daha fazla bilgi edinmeleri, dahası, yeni öğrenilen teknikleri, yöntemleri ve yaklaşımları mevcut sınıflarda uygulamaları tavsiye edilmektedir. Bu amaçla da için mümkün olduğunca çok Web seminerine katılmaları önerilmektedir.

Ayrıca araştırmacılar ve uygulayıcılar, bu araştırmada nispeten diğer konulara göre daha düşük düzeyde memnuniyet düzeyi olan konuların nedenleri ve alınabilecek tedbirler hakkında araştırmalar yapabilirler.

Kaynakça

Balcı, Ali (2001): *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Coşkun, Recai (2001): Geleneksel Organizasyondan Öğrenen Organizasyona Geçiř: Teorik Çerçeve ve Uygulamaya Yönelik Öneriler. *Bilgi*. 2000/1, 109-116.

Çakır, Mustafa (Ed.) (2020): *Bavyera'da Eğitim ve Sağlık Çalışanlarından Korona Günlükleri*. Münih: Eğitim Yayınları.

Senge, Peter (1990): *The Fifth Discipline: The Art and Practice of The Learning Organization*. Doubleday.

Tekin, Seher/ Ayas, Alipařa (2006): Kimya öğretmenlerinin hizmetiçi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi: Trabzon örneği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31 (31), 169-178. <https://dergipark.org.tr/pub/hunefd/issue/7807/102406> (Son Eriřim Tarihi: 06.12.2020).

Rao, Parupalli Srinivas (2019): Webinars and their effective use in english language teaching and learning. *ELT Vibes: Internatioanl E-Journal for in ELT*, 5(1), 73-97. https://www.researchgate.net/publication/332031120_WEBINARS_AND_THEIR_EFFECTIVE_USE_I_N_ENGLISH_LANGUAGE_TEACHING_AND_LEARNING. (Son Eriřim Tarihi: 06.12.2020).

Tavşancıl, Ezel/ Aslan, Esra (2001). Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. Epsilon Yayınevi, İstanbul.

Tezbaşaran, Ata (2008). *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneđi Yayınları. https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_Ölçek_Hazırlama_Kılavuzu (Son Eriřim Tarihi: 10.12.2020)

Warschauer, Mark (2001): Millennialism and media: Language, literacy and technology in the 21st century. *AILA Review 14: Applied linguistics in the 21st century*, 49-59.

Wang, Shiang-Kwei; Su, Hui-Yin (2008): Use of the Çevrim içi seminertool (elluminate) to support training: The effects of webinar-learning implementation from student-trainers' perspective. *Journal of Interactive Online Learning*, 7(3), 175-194. <https://www.ncolr.org/jiol/issues/pdf/7.3.2.pdf> (Son Eriřim Tarihi: .06.12.2020).

EK 1: SEMİNER PROGRAMI

Sem No.	Seminer Konusu	Konuşmacı	Tarih ve saat
1	Almanya’da Türklerin Eğitimi ve Geleceği	Prof. Dr. Cemal YILDIZ Berlin Eğitim Müşaviri	11.05.2020 Saat 14.00
6	Karma sınıflarda Türkçe ve Türk Kültürü derslerinin planlanması	Doç. Dr. Bayram Baş Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi	12.05.2020 Saat 10.00
2	Türkçe ve Türk Kültürü müfredatı geliştirme süreci ve ders kitaplarının özellikleri	Prof. Dr. Özay KARADAĞ Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi	12.05.2020 Saat 14.00
47	Uzaktan Dil Öğretimi Araçları ve Kullanımı	Doç. Dr. Hülya PİLANCI– Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi	13.05.2020 Saat 11.00
16	Okuma becerisi, ölçülmesi ve değerlendirilmesi (Uygulama Örnekleri)	Doç. Dr. Hasan Kağan Keskin, Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi	13.05.2020 Saat 13.00
7	Ders kitaplarından örnek ders anlatımları	Doç. Dr. Bayram Baş, Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi	13.05.2020 Saat 14.00
28	Dil Öğretimindeki Kavramlar Üzerine	Prof. Dr. Mustafa DURMUŞ Hacettepe Üniversitesi	14.05.2020 Saat 13.00
31	TTK Dersinde Karşılaşılan Olası Yazım ve Sesletim Sorunları	Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR – Münih Başkonsoloslugu Eğitim Ataşesi	14.05.2020 Saat 14.00
11	İki dilli çocuklara Türkçe okuma yazma öğretimi (Uygulama Örnekleri)	Doç. Dr. Ülker Şen Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi	15.05.2020 Saat 13.00
54	Güncel gelişmeler perspektifi ile “Alman Eğitim Sistemi”	Öğrt. Gör. Dr. Bora BAŞARAN Frankfurt Başkonsoloslugu Eğitim Ataşesi	14.05.2020 Saat 10.00
49	Lider Öğretmen	Prof. Dr. Necati Cemaloğlu Gazi Üniversitesi	15.05.2020 Saat 10.00
62	Anadolu Medeniyetleri	Prof. Dr. Feriştah SOYKAL ALANYALI Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi	15.05.2020 Saat 14.00
10	Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile iki dilli çocuklara öğretiminde benzerlikler ve farklılıklar	Doç. Dr. Mahir Kalfa, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi	18.05.2020 Saat 10.00
9	Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi	Prof. Dr. Mustafa Kurt, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi	18.05.2020 Saat 14.00
29	Türkçenin İkinci/Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Metot Meselesi	Prof. Dr. Nezir TEMUR Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi	20.05.2020 Saat 14.00
18	"Dinleme/İzleme Becerisinin Eğitimi"	Doç. Dr. Yusuf Doğan, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi	21.05.2020 Saat 13.00
15	İki dilli çocuklara Türkçe öğretiminde metin kullanımı (Uygulama Örnekleri)	Prof. Dr. Nermin Yazıcı Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi	21.05.2020 Saat 14.00
12	İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde öğretim materyal tasarımı	Doç.Dr. Ülker Şen Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi	22.05.2020 Saat 13.00
34	Eğitimde Dijital Oyunlar	Vesile Derya Çakır MEB Formatör öğretmen	22.05.2020 Saat 15.00
48	Etkili uzaktan öğretmen olmak	Prof. Dr. Cengiz Hakan AYDIN – Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi	20.05.2020 Saat 10.00
63	Koronanın çocuk ve ergenlerdeki olumsuz	Dr. Elif Duygu CİNDİK-	20.05.2020

	etkilerinden korunma	HERBRÜGGEN, Psikiyatrist ve Halk Sağlığı Uzmanı-Münih	Saat 13.00
53	Coronaydın! Vizyon, güneydin ve iyi geceler arasındaki fark.	Öğrt. Gör. Dr. Bora BAŞARAN Frankfurt Başkonsolosluğu Eğitim Ataşesi	21.05.2020 Saat 10.00
38	Avrupa Okul Ağı Fırsatları	Burcu YÜKSEK MEB Formatör öğretmen	27.05.2020 Saat 14.00
5	İkibilik ve dil gelişimi, Avrupa'da ikidililere Türkçe eğitimi	Prof. Dr. Mehmet Ali Akıncı Rouen Üniversitesi-Fransa	28.05.2020 Saat 10.00
30	İkinci Dil/Yabancı Dil Öğretiminde Öğretici Yeterlilikleri	Prof. Dr. Firdevs KARAHAN Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı	28.05.2020 Saat 14.00
13	İki dilli Türk çocuklarına Türkçe öğretiminde Sanal ortam uygulamaları	Doç.Dr. Ülker Şen Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi	29.05.2020 Saat 10.00
41	STEAM Eğitim Yaklaşımı	Yıldız Kanlıöz MEB Formatör öğretmen	29.05.2020 Saat 13.00
27	Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültür Etkileşimi	Prof. Dr. İsmail GÜLEÇ İstanbul Medeniyet Üni. Edebiyat Fakültesi	29.05.2020 Saat 14.00
66	Profesyonel hayatta kişisel imaj	Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR – Münih Başkonsolosluğu Eğitim Ataşesi	27.05.2020 Saat 10.00
32	Bir eTwinning projesi planlama süreci ve örnek aktiviteler	Deniz Şengül MEB Formatör öğretmen	02.06.2020 Saat 14.00
19	Sınıf Yönetimi (Yaş ve dil becerileri farklı seviyelerde bulunan öğrencilerin olduğu sınıfta öğrenme ortamını verimli kullanma teknik ve yöntemleri)	Doç. Dr. Mustafa BEKTAŞ Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi	03.06.2020 Saat 14.00
33	Türkiye - Almanya arasında yapılmış eTwinning projesi örnekleri	Lamia Büşra Yeşil Asaf Ekin Yeşil MEB Formatör öğretmen	04.06.2020 Saat 10.00
26	Değerlerimizle Değerler Eğitimi	Doç. Dr. Hüseyin ÇALIŞKAN Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi	04.06.2020 Saat 14.00
4	Çokdillilik ve dil gelişimi	Dr. Natalia Topaj Leibniz Enstitüsü- Genel Dilbilim Merkezi Berlin	05.06.2020 Saat 14.00
70	Tarihte Türk-Alman Kültür İlişkileri	Dr. Latif Çelik Kültür, Tarih ve Entegrasyon Araştırmaları Enstitüsü -Würzburg	01.06.2020 Saat 10.00
58	1933 - 1945 Yılları Arasında Türkiye'ye Göç Eden Alman Bilim insanları	Mehmet Uz- M.A., TTK Öğretmeni- Hannover	01.06.2020 Saat 13.00
50	Öğretmenlik Meslek Etiği	Prof. Dr. İnyet Aydın Ankara Üniversitesi	01.06.2020 Saat 14.00
67	Almanya'da geçmişten günümüze Türk imajı	Prof. Dr. Mustafa ÇAKIR – Münih Başkonsolosluğu Eğitim Ataşesi	02.06.2020 Saat 10.00
71	Almanya'da Türk İzleri/Türkiye'de Alman İzleri	Dr. Latif Çelik Kültür, Tarih ve Entegrasyon Araştırmaları Enstitüsü -Würzburg	02.06.2020 Saat 13.00
68	Almanya'da dil, göç ve uyum politikaları ve Türkçe'nin konumu	Prof. Dr. Ahmet Ünalın Duisburg-Essen Üniversitesi KRV Kamu Yönetimi Yüksekokulu	03.06.2020 Saat 10.00
17	İki dilli çocuklara ve yabancılara Türkçe eğitimi (Türkiye'de yürütülen YL. Programları)	Prof. Dr. Alpaslan Okur. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi	08.06.2020 Saat 14.00
39	Uzaktan Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	Özge İnce MEB Formatör öğretmen	09.06.2020 Saat 13.00

21	Uzaktan eğitim uygulamaları, EBA sisteminin tanıtılması ve uygulanması.	Prof. Dr. Mehmet Barış Horzum Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi	09.06.2020 Saat 14.00
25	Eğitimde Akran Zorbalığı	Prof. Dr. Tuncay AYAS Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi	10.06.2020 Saat 14.00
22	Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimi ve etkinlik uygulamaları.	Prof. Dr. Ergun ÖZTÜRK Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi	11.06.2020 Saat 14.00
59	Tarihten bugüne Türk Alman ilişkileri ve bu ilişkilerin eğitime yansması	Prof. Dr. Mustafa Gencer, Köln Eğitim Ataşesi	08.06.2020 Saat 10.00
60	Almanya'daki Türk Toplumu	Prof. Dr. Mustafa Gencer Köln Eğitim Ataşesi	09.06.2020 Saat 10.00
69	Almanya yakın tarihi, siyasal ve toplumsal yapısı	Prof. Dr. Ahmet Ünalın Duisburg-Essen Üniversitesi KRV Kamu Yönetimi Yüksekokulu	10.06.2020 Saat 10.00
51	Tarihte salgın hastalıklar ve alınan önlemler	Prof. Dr. Erhan Afyoncu. Milli Savunma Üniversitesi Rektörü.	10.06.2020 Saat 19.00
65	Salgın sonrası öğrenci psikolojisi	Prof. Dr. Mustafa KOÇ Düzce Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı	12.06.2020 Saat 14.00
36	Dijital Vatandaşlık	Duygu Efetürk MEB Formatör öğretmen	16.06.2020 Saat 14.00
45	Masal anlatıcılığı eğitimi	Prof. Dr. Yüksel Kocadoru Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi	17.06.2020 Saat 14.00
44	Bütünleşik STEM Eğitim Yaklaşımı ve Disiplinlerarası Çalışma	Gökhan Arıkan MEB Formatör Öğretmen	18.06.2020 Saat 10.00
37	Temel Kodlama eğitimi	Bircan Keleş MEB Formatör öğretmen	18.06.2020 Saat 14.00
61	Kültürlerarası Duyarlılık ve Sosyal Entegrasyon	Doç. Dr. Mehmet Akif Sözer Gazi Üniversitesi - Eğitim Fakültesi	15.06.2020 Saat 14.00
52	Çocuklarda Uyum ve Davranış Bozuklukları	Burcu İleri Ünyeli TTK Öğretmeni, Essen	19.06.2020 Saat 10.00
56	21. Yüzyılda Türkçe öğretimine yeniden bakmak	Prof. Dr. Ali Fuat ARICI Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi	19.06.2020 Saat 14.00
24	Teneffüs de eğitimin bir parçasıdır.	Ensar Yiğit, Ankara Keçiören Mecidiye İlkokulu Müdürü	22.06.2020 Saat 10.00
40	STEM ve Değerler Eğitimi	Bahar Çebi MEB Formatör öğretmen	23.06.2020 Saat 14.00
8	Çok kültürlü ortamlarda başatme stratejileri	Prof. Dr. Ali Esgin, İnönü Üni. Fen Edebiyat Fakültesi	24.06.2020 Saat 14.00
35	Eğitimde Mobil Uygulamalar	Güniz Çalışkan Kılıç MEB Formatör öğretmen	25.06.2020 Saat 14.00
55	Müze Eğitimi	Eğitim Uzmanı Malik DOĞAN 24 Kasım Anadolu Lisesi- İzmit	22.06.2020 Saat 14.00
57	COVID-19 Bilgilendirme	Tıp Doktoru Arslan İPEK - Heidelberg TOAB Başkanı - Heidelberg	26.06.2020 Saat 14.00
43	Yeni nesil kuşak: Z ve Alfa kuşağı ile eğitim	Burhan SEL MEB Formatör öğretmen	29.06.2020 Saat 14.00
42	Flipped Classroom (Ters Yüz Sınıflar)	Mehmet Ali AKIŞ MEB Formatör öğretmen	30.06.2020 Saat 14.00
46	İçerik Yönetim Sistemleri İle İnternet	Bülent İMAT - Heidelberg Bölgesi	02.07.2020

	Sitesi Kurulumu Uzaktan Eğitim'de Moodle Eğitim Yönetim Sistemi Kullanımı Ve Kurulumu	TTK Öğretmeni	Saat 14.00
14	Yazma becerisi eğitimi ve değerlendirme	Doç. Dr. Gökhan ARI Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi	03.07.2020 Saat 14.00

EK: 2

Seminer Memnuniyet Anketi (Genel Değerlendirme)

(Bu değerlendirme seminerlerin tümü bittikten sonra yapılacaktır)

Değerli Öğretmenler,

Berlin Eğitim Müşavirliği tarafından 11 Mayıs 2020 tarihinde başlatılan Almanya Çevrim içi seminer dizisi hakkındaki görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmış olduğumuz Seminer Memnuniyet Anketine katıldığınız için teşekkür ederiz. Anket sorularına vereceğiniz objektif cevaplar yaptığımız seminerlerin etkisi ve devamı hakkında bize fikir verecek olup bundan sonra uygulayacağımız seminerler için yol gösterici olacaktır. Ankette yer alan her bir ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı/katılmadığınızı ifadenin karşısında ayrılan yere işaretleyiniz. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz. İşaretsiz ifade bırakmayınız. Anket formuna isim yazmak zorunluluğu olmayıp veriler anonim olarak değerlendirilecektir.

Desteğiniz için teşekkür ederiz.

Berlin Eğitim Müşavirliği

Bu anket, sizlerin Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerine sunulan online seminerlerle ilgili görüşlerinizi almak amacı ile hazırlanmıştır. Her cümleyi dikkatle okuduktan sonra **DERECELER** sütunundaki seçeneklerden size **en yakın** olanını (X) ile işaretleyiniz.

		DERECELER				
		Tamamen katılıyorum (5)	Kısmen katılıyorum (4)	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum (3)	Kısmen katılmıyorum (2)	Hiç katılmıyorum (1)
1. Yaşınız: 2. Cinsiyetiniz: Kadın (1) Erkek (2) 3. Branşınız: 4. Görev yılınız:..... 5. Almanya’da kaç yıldan beri görev yapıyorsunuz?..... 6. Hangi bölgede görev yapıyorsunuz?..... 7. Daha önce TTK konusunda hizmet içi eğitim aldınız mı? Evet () Hayır () Cevabınız “Evet” ise nerede ve hangi konuda seminer aldığınızı yazınız Seminerlerle İlgili Genel Görüşler						
1	Seminerlerin amacı belirgindi.					
2	Seminerlerin konusu, TTK dersi içerikleriyle uyumluymdu.					
3	Seminerlerden genel olarak memnun kaldım.					
4	Eğitim sırasında verilen uygulama örnekleri yeterliydi.					
5	Online seminerde kullanılan medya ortamı uygundu.					
6	Seminer süresi yeterliydi.					
7	Konuşmacılar, katılımcılarla etkileşim kurabildi.					
8	Konuşmacılar, soruları doyurucu biçimde cevapladı.					
9	Seminerlerde teknik bir sorun meydana gelmedi.					
10	Seminerler, amacına ulaştı.					
11	Seminerler, mesleki gelişimime katkı sağladı.					
12	Seminerler, mesleki gelişimim dışında da katkılar sağladı.					
13	Bu tür seminerler gelecekte tekrar edilmesi hâlinde katılıırım.					
14	Daha önce TTK dersi ile ilgili hizmet içi eğitim aldıysanız bu seminerler ile karşılaştırdığınızda fark nedir?					
15	Lütfen diğer görüş ve önerilerinizi belirtiniz.					

EK: 3

**Online Seminer Memnuniyet Anketi
(Seminer Bazında Değerlendirme)**

Değerli Öğretmenler,

Berlin Eğitim Müşavirliği tarafından 11 Mayıs 2020 tarihinde başlatılan Almanya Çevrim içi seminer dizisi hakkındaki görüşlerinizi almak amacıyla hazırlamış olduğumuz Seminer Memnuniyet Anketine katıldığınız için teşekkür ederiz. Anket sorularına vereceğiniz objektif cevaplar yaptığımız seminerlerin etkisi ve devamı hakkında bize fikir verecek olup bundan sonra uygulayacağımız seminerler için yol gösterici olacaktır. Ankette yer alan her bir ifadeyi okuduktan sonra, buna ne derecede katıldığınızı/katılmadığınızı ifadenin karşısında ayrılan yere işaretleyiniz. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınıza ilk geleni işaretleyiniz. İşaretsiz ifade bırakmayınız. Anket formuna isim yazmak zorunluluğu olmayıp veriler anonim olarak değerlendirilecektir.

Desteyiniz için teşekkür ederiz.

Berlin Eğitim Müşavirliği

Bu anket, sizlerin Türkçe ve Türk Kültürü öğretmenlerine yönelik sunulan online seminerlerle ilgili görüşlerinizi almak amacı ile hazırlanmıştır. Her cümleyi dikkatle okuduktan sonra **DERECELER** sütunundaki seçeneklerden size **en yakın** olanını (X) ile işaretleyiniz.

	DERECELER				
	Tamamen katılıyorum (5)	Kısmen katılıyorum (4)	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum (3)	Kısmen katılmıyorum (2)	Hiç katılmıyorum (1)
1. Yaşınız:					
2. Cinsiyetiniz: Kadın () Erkek ()					
3. Branşınız:					
4. Görev yılınız:.....					
5. Almanya’da kaç yıldan beri görev yapıyorsunuz?.....					
6. Hangi bölgede görev yapıyorsunuz?.....					
7. Daha önce TTK konusunda hizmet içi eğitim aldınız mı? Evet () Hayır () Cevabınız “Evet” ise nerede ve hangi konuda seminer aldığınızı yazınız					
8. Değerlendirme yaptığınız seminerin konusu:					
9. Seminer No:.....					
10. Semineri veren kişi:					
Seminerle İlgili Görüşler					
1	Seminerin amacı belirgindi.				
2	Seminerin konusu, TTK dersi içerikleriyle uyumluymdu.				
3	Seminerden genel olarak memnun kaldım.				
4	Eğitim sırasında verilen uygulama örnekleri yeterliydi.				
5	Online seminerde kullanılan medya ortamı uygundu.				
6	Seminer süresi yeterliydi.				
7	Konuşmacı, katılımcılarla etkileşim kurabildi.				
8	Konuşmacı, soruları doyurucu biçimde cevapladı.				
9	Seminerde teknik bir sorun meydana gelmedi.				
10	Seminer, amacına ulaştı.				
11	Seminer, mesleki gelişimime katkı sağladı.				
12	Seminer, mesleki gelişimim dışında da katkılar sağladı.				
13	Bu tür seminerler gelecekte tekrar edilmesi hâlinde katılırım.				
14	Daha önce TTK dersi ile ilgili hizmet içi eğitim aldıysanız bu seminerler ile karşılaştırdığınızda fark nedir?				
15	Lütfen diğer görüş ve önerilerinizi belirtiniz.				